

Vogels in Zegersloot-Noord (Heempark) Alphen aan den Rijn

Onderzoek 2020

In het gebied Zegersloot-Noord in Alphen aan den Rijn heeft in 2020 onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezige vogelpopulatie. De gegevens zijn verkregen middels officiële tellingen in het kader van het Broedvogel Monitoring Project (BMP) van Sovon Vogelonderzoek Nederland. Het gebied wordt de komende jaren opgeknapt, waarbij het doel is om de natuurwaarde en biodiversiteit te vergroten. De gegevens uit dit onderzoek kunnen worden gebruikt om effecten op de vogelstand te monitoren.

De tellingen zijn gericht op het vaststellen van territoria van broedvogels. Middels een gestructureerde opzet zijn in de broedperiode tellingen in het veld uitgevoerd, waarna middels een analyse het aantal territoria van elke vogelsoort is vastgesteld. In dit geval is sprake van de methode BMP-A, waarbij alle soorten vogels worden geïnventariseerd.

Er is in de periode februari-juli 2020 in 2 deelgebieden geïnventariseerd (zie kaartje):

1. Plot Heemgebied Kromme Aar (wordt al 24 jaar geteld)
2. Plot Zegersloot-Noord (in 2020 voor het eerst geteld)

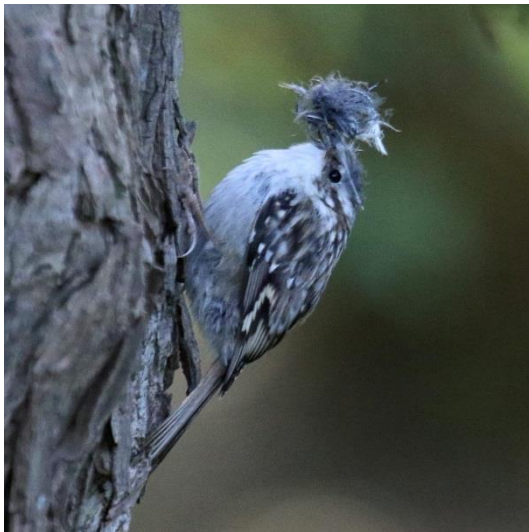

In beide deelgebieden zijn 10 bezoekerondes uitgevoerd met een duur van ca 1-3 uur. Deze tellingen zijn verspreid over het voorjaar uitgevoerd met een interval van ca 2 weken. Er is op verschillende momenten van de dag geteld:

- Rond zonsopgang
- Late ochtend
- Avond
- Nacht

Door de spreiding van de tellingen over het voorjaar en door op verschillende momenten van de dag te tellen, ontstaat een zo compleet mogelijk beeld van de aanwezige vogels.

De overige vermelde waarnemingen betreffen zowel aanvullende waarnemingen van de tellers als gemelde waarnemingen op website www.waarneming.nl.

Boomkruiper met nestmateriaal

Holenduif

Net uitgevlogen jonge ekster

Territoria broedvogels 2020

In 2020 is voor 46 vogelsoorten een territorium vastgesteld:

Vogelsoort	Heemgebied Kromme Aar (1)	Zegersloot- Noord (2)	Totaal
Grauwe Gans	4	0	4
Nijlgans	1	0	1
Krakeend	6	1	7
Wilde Eend	22	3	25
Soepeend	1	0	1
Fuut	3	1	4
Ooievaar	2	0	2
Blauwe Reiger	5	0	5
Waterhoen	7	2	9
Meerkoet	7	4	11
Holenduif	6	1	7
Houtduif	7	13	20
Turkse Tortel	1	3	4
Koekoek	1	1	*1
Sperwer	0	1	1
Bosuil	1	1	*1
Ransuil	1	0	1
IJsvogel	1	0	1
Grote Bonte Specht	3	2	5
Groene Specht	1	1	*1
Halsbandparkiet	2	2	4
Gaai	1	3	4
Ekster	1	8	9

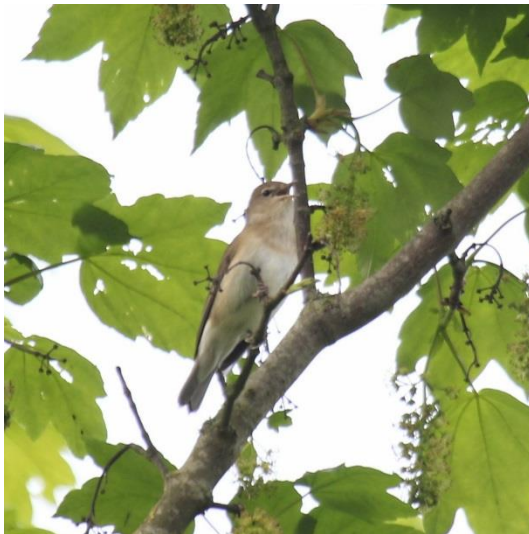
Vogelsoort	Heemgebied Kromme Aar (1)	Zegersloot- Noord (2)	Totaal
Kauw	4	2	6
Zwarte Kraai	2	2	4
Pimpelmees	5	9	14
Koolmees	9	14	23
Cetti's Zanger	0	1	1
Staartmees	1	1	2
Fitis	3	1	4
Tjiftjaf	8	12	20
Rietzanger	1	0	1
Kleine Karekiet	11	7	18
Bosrietzanger	2	7	9
Zwartkop	7	21	28
Tuinfluter	2	5	7
Winterkoning	21	21	42
Boomklever	2	1	*2
Boomkruiper	2	6	8
Merel	6	15	21
Zanglijster	2	4	6
Roodborst	1	9	10
Heggenmus	1	5	6
Vink	1	5	6
Groenling	1	1	2
Rietgors	3	0	3

(* Totaal gecorrigeerd, vermoedelijk betrof het dezelfde vogels in beide plots)

Vogels in struikgewas

Broedvogels:

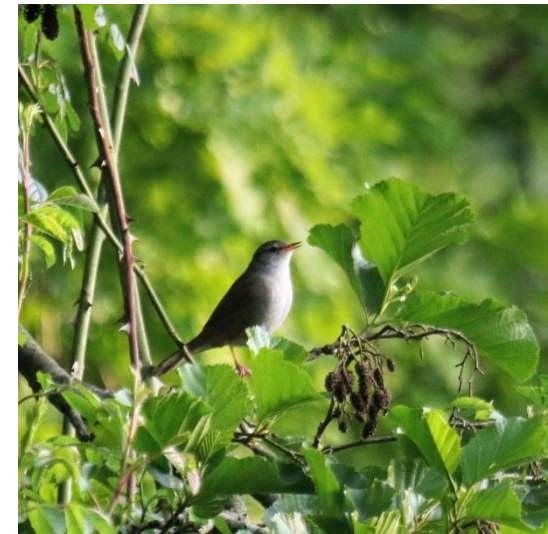
- De zones met struikgewas zijn in Zegersloot-Noord het rijkst aan broedvogels.
- In flinke aantallen van tientallen paren broeden er algemeen voorkomende zangvogels zoals **winterkoning** (42 territoria), **merel** (21), **koolmees** (23), **tjiftjaf** (20) en **zwartkop** (28).
- Ook broeden er **fitis** (4), **tuinfluiter** (7), **zanglijster** (6), **pimpelmees** (14), **vink** (6) en **heggenmus** (6) in behoorlijke aantallen.
- Opvallend is het lage aantal broedgevallen van de **groenling** (2) en **staartmees** (2). Met de groenling gaat het de laatste jaren in Nederland niet goed, de staartmees heeft mogelijk meer buiten het gebied gebroed.
- Ook opmerkelijk is de afwezigheid van putter als broedvogel. Deze soort wordt wel veel in het gebied waargenomen en broedt vermoedelijk in de naaste omgeving.
- De **cetti's zanger** (1) rukt vanuit het zuiden op en heeft inmiddels ook Zegersloot-Noord bereikt.
- Meer zeldzame vogels van struikgewas als braamsluiper en nachtegaal zijn niet aangetroffen.
- De grasmus is wel een keer waargenomen (vermoedelijk op doortrek), maar er is geen territorium vastgesteld.

Zingende tuinfluiter

Vrouwtje zwartkop

Zingende cetti's zanger

Vogels in struikgewas

Overige waarnemingen:

- In de winter komen soorten als **vuurgoudhaan**, **goudhaan**, **koperwiek** en **kramsvogel** naar het gebied. De koperwieken en kramsvogels worden aangetrokken door besdragende struiken en bomen.
- Zowel in het voorjaar als in het najaar verblijven trekvogels gedurende korte periode in het gebied. Zo zijn in het najaar een paar weken lang **gekraagde roodstaarten** in het gebied gezien, die op doortrek waren naar het zuiden.
- Enkele keren is een **houtsnip** gezien, een| vogel die zich zeer moeilijk laat ontdekken.

Mogelijke doelsoorten bij ontwikkeling van het gebied:

- Nachtegaal
- Braamsluiper
- Grasmus
- Putter

Vuurgoudhaan

Gekraagde roodstaart op doortrek

Goudhaan

Vogels in bosgebieden

Broedvogels:

- In de bosgebieden met oudere bomen komen 2 soorten spechten voor: de **grote bonte specht** (5) en de **groene specht** (1).
- Voor het eerst is er in Alphen aan den Rijn een broedgeval van de **boomklever** (2) vastgelegd.
- Naast de boomklever doet de **boomkuiper** (8) het goed in de diepere bosgedeeltes.
- In de hogere bomen broeden **ekster** (9), **gaai** (4), **kauw** (6) en **zwarte kraai** (4).
- Afgelopen jaar heeft de **sperwer** (1) meerdere jongen grootgebracht in een nest vlakbij het speelbos. Daarnaast is de sperwer ook vaak jagend in het bos en boven het veld gezien.
- Zowel de **bosuil** (1) als de **ransuil** (1) heeft een territorium in Zegersloot-Noord.
- De buizerd is wel veel gezien in het gebied maar heeft gebroed net buiten Zegersloot-Noord.
- De **houtduif** (20) heeft een flink aantal nesten gehad in het gebied en ook de **holenduif** (7) is aanwezig.
- In oude spechtenholen broedt de **halsbandparkiet** (4), een exotische soort die in Nederland aan een flinke opmars bezig is.

Jonge sperwer op het nest

Boomklever brengt voedsel naar het nest

Ransuil

Vogels in bosgebieden

Overige waarnemingen:

- Grote groepen **koperwieken** bevolken in de winter het bos.
- Meerdere **boomvalken** waren in augustus en september volop te zien, jagend boven het gebied.
- Een voor het westen van het land zeer bijzondere **middelste bonte specht** is vanaf januari tot maart veel gezien.
- In de winter komen grote groepen **putters** en **sijzen** naar het gebied om voedsel te zoeken in bomen (vaak in elzen).
- De **havik** broedt inmiddels op meerdere plekken rond Alphen aan den Rijn en is een paar keer gezien in Zegersloot-Noord.

Mogelijke doelsoorten bij ontwikkeling van het gebied:

- Boomklever
- Bosuil
- Boomvalk
- Grauwe vliegenvanger
- Havik
- Middelste bonte specht / kleine bonte specht

Jagende boomvalk

Middelste bonte specht

Koperwiek

Vogels in riet en moeras

Broedvogels:

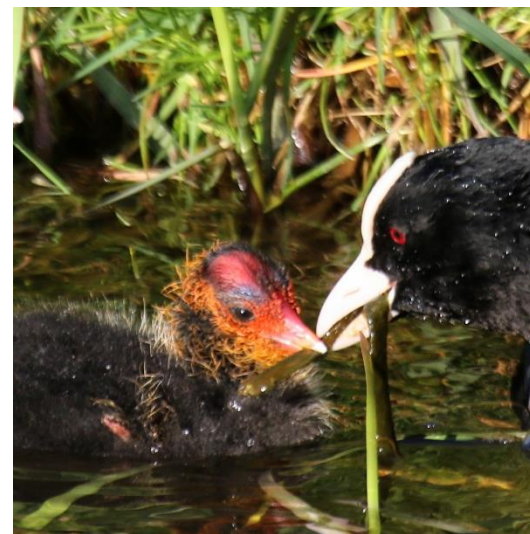
- In 2020 waren er veel broedgevallen van de **wilde eend** (25) en ook heeft de **krakeend** (7) in het gebied gebroed.
- Daarnaast broeden op het water of aan de oever de **fuut** (4), **meerkoet** (11) en het **waterhoen** (9) in behoorlijke aantallen.
- De **koekoek** (1) is gezien en gehoord met zijn kenmerkende roep waarmee hij zijn territorium afbakent.
- In rietzones met lage struiken was de **bosrietzanger** (9) volop aanwezig.
- Van de echte rietvogels waren er van de **kleine karekiet** (18) een flink aantal territoria. Van de **rietgors** (3) en **rietzanger** (1) was het aantal veel kleiner. Een verklaring zou kunnen zijn dat de kleine karekiet ook plekken met landriet benut, terwijl de rietgors en rietzanger meer gebonden zijn aan waterriet. Opvallend is het ontbreken van verdere rietvogels.
- De **grauwe gans** (4) heeft ook dit gebied ontdekt, net als de exotische **nijlgans** (1).
- Een kolonie **blauwe reigers** (5) bevond zich in een paar hoge bomen in het moerasgebied.
- De prachtige **ijsvogel** (1) was ook met een territorium aanwezig en is daarnaast veelvuldig gezien. In de omgeving hebben meerdere ijsvogels gebroed.
- De **ooievaars** (2) hadden nesten op de speciaal daarvoor aanwezige palen.

Fuut met jongen

Zingende bosrietzanger

Meerkoet met jong

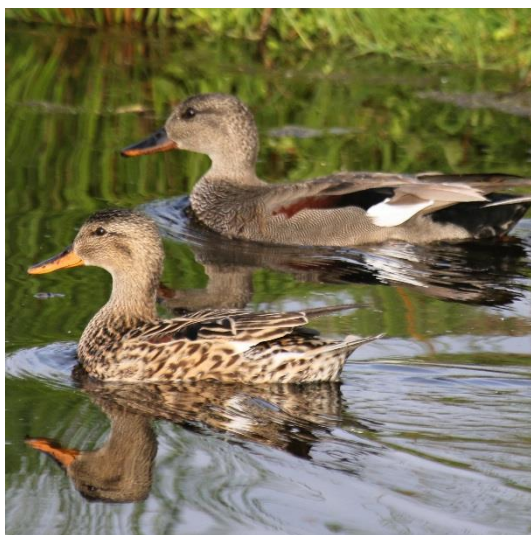
Vogels in riet en moeras

Overige waarnemingen:

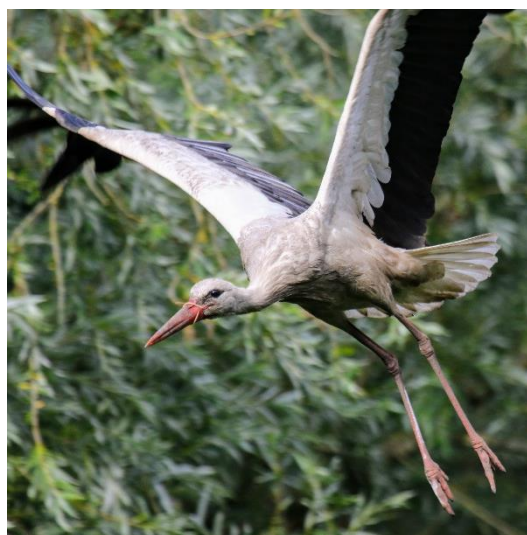
- De **kwak** is wel gezien maar minder dan in andere jaren.
- Op de Kromme Aar lagen groepen **krakeenden** en **kuifeenden**. Desondanks heeft de kuifeend niet in het gebied gebroed.
- De kleine fuutsoort **dodaars** is met name in de winter gezien op de Kromme Aar. Op de Zegerplas zijn hier vaak meerdere exemplaren van te zien.
- 's Winters worden nabij het water **grote gele kwikstaarten** waargenomen.
- De **waterral** is wel regelmatig gehoord, zelfs meerdere exemplaren, maar deze soort broedt vooralsnog niet in het gebied.
- In de rietzones worden af en toe **watersnippen** gezien.

Mogelijke doelsoorten bij ontwikkeling van het gebied:

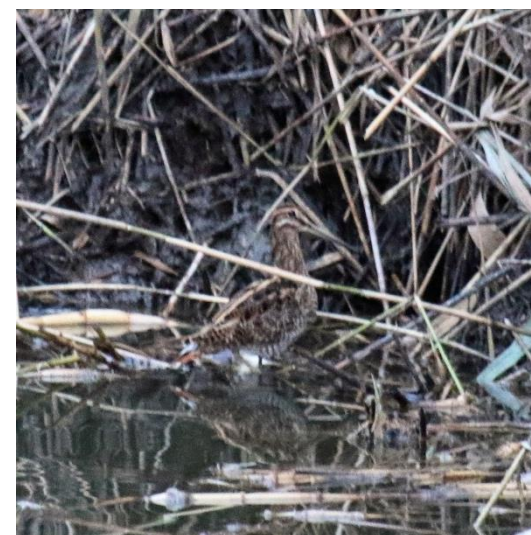
• Blauwborst	• Baardman
• Waterral	• Dodaars
• Roerdomp	• Snor

Paartje krakeend

Ooievaar vliegt op van het nest

Watersnip tussen het riet

Vogels op grasland

Broedvogels:

- Op het grasland hebben in 2020 geen vogels gebroed, de struikvegetatie op het grasland is te gering om als broedplek te kunnen fungeren. Ook zijn er geen grondbroeders. Wel broeden er veel vogels in het struikgewas rondom het grasland.

Overige waarnemingen:

- Boven het grasland foerageren vaak **boerenzwaluw** en **huiszwaluw**.
- De bessen in de struiken op het veld worden volop gegeten door **koperwiek**, **zanglijster** en **merel**.
- Ook **vinken** en de **groene specht** (mieren) zoeken voedsel op het gras, een paar keer zijn ook **ringmussen** gezien.
- Boven het grasveld wordt gejaagd door **torenvalk**, **buizerd**, **bosuil** en **ransuil**.

Mogelijke doelsoorten bij ontwikkeling van het gebied:

- Torenvalk (nestkast)
- Grasmus (in laag struikgewas)

Groene specht op zoek naar voedsel

Buizerd

Ringmussen

2020 Vogelwerkgroep Alphen aan den Rijn

Tellers: Stef Strik en Auke Lever

Foto's: Auke Lever, allen gemaakt in 2020 in Zegersloot-Noord